

Dr Monika Ślęzak zajmuje się politologią i socjologią kultury, metodologią badań społecznych, a także socjologią kultury fizycznej i sztuk walki. Recenzja jej autorstwa, którą prezentujemy, dotyczy książki o zdobywającej światową popularność brazylijskiej sztuce tańca i walki.

MONIKA ŚLĘZAK
Instytut Socjologii
Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów (Poland)
e-mail: monikaslezak@op.pl

Capoeira według M.R. Assuncao / Capoeira by M.R. Assuncao

Submission: 20.09.2006, acceptance: 30.09.2006

Matthias Rohrig Assuncao, *Capoeira. The History of an Afro-Brazilian Martial Art*, Wyd. Routledge, London-NY 2005, ss. 268.

Książka Matthiasa R. Assuncao jest kolejną publikacją wydawnictwa Routledge, znanego z wielu książek o tematyce sportowej, jak chociażby: *British Football and Social Exclusion* pod redakcją S. Wagg, *The Race Game. Sport and Politics in South Africa* autorstwa D. Booth, *Women, Sport and Society in Modern China* autorstwa D. Jinxia i innych.

Omawiana tu książka przedstawia historię powstania i rozwoju capoeiry – afrobrazylijskiej sztuki walki, od chwili jej powstania do roku 2004. Publikacja ta składa się z siedmiu rozdziałów. Rozdział pierwszy, zatytułowany *The competing master narratives of capoeira history* (ss. 5–31), przedstawia źródła historii capoeiry w nacjonalizmie brazylijskim, eurocentrycznych naciskach czy wręcz represjach, poszukiwaniach sposobu na przetrwanie, a następnie rozwój własnej etniczności poprzez capoeirę. W kolejnym rozdziale, pt. *Capoeira in the context of the Black Atlantic* (ss. 32–69) autor poświęca uwagę wpływowi afrykańskich niewolników na kulturę popularną, omawia kulturę niewolników w Brazylii oraz gry (zabawy) wykorzystujące walkę, jakie były popularne wśród ludności czarnej. Rozdział trzeci nosi tytuł *Capoeiragem in Rio de Janeiro, c. 1800–1930* (ss. 70–95). M.R. Assuncao charakteryzuje w nim rozwój capoeiry w Rio de Janeiro od początku wieku XIX do lat 30. XX. Przedstawia miasto jako stolicę imperium plantacji, miasto capoeiry – walki niewolników, miejsce rozszerzania się bazy socjalnej w latach 1850–1890, siedzibę dwóch gangów capoeira: Nagoas i Guaiamus, oraz opisuje działania mające na celu dokonanie zmian przez siły republikańskie.

Czwarty rozdział (ss. 96–127) ukazuje życie robotników, włóczęgów oraz gangsterów w Bahii w latach 1860–1950. Autor zwraca uwagę na tło historyczne, problem niewolnictwa, charakteryzuje capoeirę jako metodę walki – broń rozwijającą się w takich właśnie okolicznościach. Kolejny, piąty rozdział zatytułowany jest *Mestre Bimba and the development of „Regional” style* (ss. 128–149) i przedstawia rozwój regionalnego stylu capoeiry ukształtowanego przez jej nauczyciela M. Bimbę, m.in. zagadnienie capoeiry na ringu, nowe kierunki rozwoju i metody nauczania, nowe rytuały i nowe kręgi zainteresowanych takim stylem walki oraz znaczenie stylu regionalnego. W paragrafie szóstym: *Mestre Pastinha and the codification of Angola style* (ss. 150–169), Autor omawia drugi ze stylów capoeiry, przedstawia historię życia Vincente’a F. Pastinha oraz dokonaną przez niego kodyfikację angolskiego stylu capoeiry. Ostatni, siódmy rozdział, zatytułowany *Contemporary capoeira 1950–2004* (ss. 170–208), przedstawia dalszy rozwój capoeiry, aż do roku 2004, ze wskazaniem na przejście od jej charakteru regionalnego do narodowego, a następnie rozprzestrzenienie się na całą Brazylię, dalej odradzanie się stylu angolskiego, rozprzestrzenianie się capoeiry na całym świecie i rozwój stylów.

J.A. Mangan przypomina we *Wstępie*, że wiele azjatyckich dyscyplin walki i sportów kontaktowych pochodzenia zachodniego przeplata się wzajemnie i na siebie oddziałuje. Koegzystencję tę widać w sposobie wykorzystania sztuk walki przez wojsko, przez aktorów filmowych i w innych sytuacjach. M.R. Assuncao napisał książkę w latach 2001–2003, jednak materiały do niej zbierał od roku 1994, zaś osobisty kontakt z capoeirą ma od roku 1980. W tym też czasie capoeira stawała się coraz bardziej popularna w zachodnich krajach europejskich i Stanach Zjednoczonych, skąd dalej docierała do Australii, Finlandii, Izraela, Japonii, Korei, Meksyku,

Mozambiku, Polski, Singapuru, Szwajcarii, Afryki Południowej i Wenezueli. Szacuje się, że za niedługo 3 miliony ludzi na całym świecie będą uprawiały capoeirę (s. 1). Capoeira przeszła drogę od ulicznych walk do centrów fitness, na plany filmów, do Internetu i przybrała wiele form. Obecnie możemy mówić o capoeirze jako technice walki, sporcie, pokazie, przedstawieniu artystycznym o odrębnych regułach (s. 209).

Książka jest solidną monografią tematu i może zainteresować szerokie rzesze czytelników, z pewnością zaciekaWi też tych, którzy dzięki niej po raz pierwszy zetkną się z tematyką capoeiry.

SUMMARY

This article is a review of the book *Capoeira. The History of an Afro-Brazilian Martial Art*, by Matthias Rohrig Assuncao.

This copy for personal use only – distribution prohibited